

Сектор за ванредне ситуације МУП-а Србије

Правовремени ОД

Имајући у виду глобалне климатске промене и чињеницу да је регион југоисточне Европе угрожен различитим врстама природних катастрофа, попут поплава, суша, пожара, земљотреса, клизишта, олујних киша, основни циљ Сектора јесте унапређење службе и јачање капацитета у области смањења ризика од катастрофа, брзог првог одговора у случају ванредне ситуације и ефикасног уклањања последица катастрофа. Обједињавањем ресурса неколико министарстава, после 55 година у нашој земљи формиран је јединствен систем заштите грађана у нежељеним околностима.

Формирањем Сектора за ванредне ситуације МУП-а, 2009. године, Србија је добила ефикасну организацију, спремну да успешно одговори на широки спектар изазова који су настали као последица природних непогода, технолошких удеса, терористичких напада, као и да, истовремено, делује превентивно.

Начелник тог састава Предраг Марић истиче да је обједињавањем ресурса неколико министарстава створен Сектор за ванредне ситуације, чиме је после 55 година почело формирање јединственог система заштите грађана у ванредним ситуацијама.

Марић указује да је намера „боља заштита грађана, бржа и квалитетнија помоћ, а прави резултати ће се осетити наредних година, када Сектор буде и кадровски и технички опремљен и када се донесу преостали пратећи законски и подзаконски акти”.

„Имајући у виду глобалне климатске промене и чињеницу да је регион југоисточне Европе угрожен различитим врстама природних катастрофа, попут поплава, суша, пожара, земљотреса, клизишта, олујних киша, основни циљ Сектора јесте унапређење службе и јачање капацитета у области смањења ризика од катастрофа, брзог првог одговора у случају ванредне ситуације и ефикасног уклањања последица катастрофа”, истакао је Марић.

Он је објаснио да је Сектор за ванредне ситуације (СВС) објединио Сектор за заштиту и спасавање Министарства унутрашњих послова, Управу за ванредне ситуације Министарства одбране и одређен број запослених из Министарства заштите животне средине и просторног планирања.

„Најважнији корак Сектора ка успостављању интегрисаног система заштите и спасавања, те управљања у катастрофама, било је усвајање новог

законског оквира у тој области 29. децембра 2009. године”, каже Марић.

Сектор има четири управе – Управу за превентивну заштиту, Управу за ватрогасне и спасилачке јединице, Управу за управљање ризицима и Управу за цивилну заштиту, као и новоформиран Национални тренинг центар, који ће едуковати и обучавати припаднике професионалних и добровољних ватрогасно-спасилачких јединица, те грађане који учествују у цивилној заштити.

Циљеви

„У складу са новим Законом о ванредним ситуацијама очекује се усвајање Националне стратегије у овој области. Такође ће се приступити изради Плана деловања у ванредним ситуацијама, који треба да обезбеди плански приступ спровођењу превентивних мера, мера правности, мера које се спроводе то-

номска сигурност), већ постоје у великом броју општина у Србији.

Он је напоменуо да USAID PPES последњих година активно ради на оспособљавању и обуци кадрова за израду планова деловања у ванредним ситуацијама на локалном нивоу. Такође се очекује усвајање великог броја подзаконских аката, као и израда Процена угрожености.

„Још један значајан корак ка унапређењу ефикасности система је усвајање Уредбе о формирању штабова за ванредне ситуације децембра 2010. године”, нагласио је Марић. Према његовим речима, Републички штаб представља основу за спровођење активности будуће Националне платформе за смањење ризика од катастрофа, којом ће се по први пут систематски приступити тој области, а што је у складу са препорукама Хјого оквира за деловање 2005–2015, као програмског документа Уједињених нација за смањење ризика од катастрофа.

ПРОТИВГРАДНА ЗАШТИТА

Српски сељак ће и даље са зебњом гледати у небо и градоносне облаке, а на олакшање ће моћи да рачуна тек у наредном периоду – када цео систем противградне одбране буде реорганизован, дефинисано његово финансирање и када активна заштита ракетама и пасивна заштита осигурањем буду на знатно вишем нивоу.

Систем противградне одбране прешао је 2010. из надлежности Републичког хидрометеоролошког завода у надлежност Сектора за ванредне ситуације, што је јединствен случај у свету. Начелник Предраг Марић каже да су „задатак добили у сред сезоне, али да ће учинити све да га успешно реализују, иако у развијеном свету није уобичајено да противградна заштита спада у ванредне ситуације”.

Недостатак противградних ракета јесте хроничан у дужем периоду, тако да од потребних 30.000 до 32.000 годишње, противградне станице располажу са свега неколико хиљада. „У току је набавка 3.500 противградних ракета, а оптимално недостаје још око 15.000”, казао је Марић.

Такође, он сматра да се до успешног система противградне заштите може стићи када индивидуално осигурање, са садашњих десетак процената, достигне 90 одсто. То је могуће уз субвенцију државе, али и повољнијим полисама осигурања. Неопходна је и промена начина размишљања пољопривредника – да ће држава све да реши.

ком и после ванредних ситуација”, најавио је Марић и додао да такви планови, који су рађени у сарадњи са Америчком агенцијом за међународни развој – USAID, њеним програмом PPES (спремност, планирање и еко-

Марић је подсетио да се ванредна ситуација за Републику Србију проглашава уколико постоји непосредна опасност да ће захватити или ако је већ захватила најмање две општине. Одлуку о проглашењу ван-

редне ситуације доноси Влада, на предлог Републичког штаба за ванредне ситуације. У складу с Уредбом, командант Републичког штаба за ванредне ситуације је министар унутрашњих послова, док су чланови Штаба министри или државни секретари одговарајућих министарстава и представници јавних предузећа, те научно-истраживачких институција.

Кадрови

„Сектор, укључујући и ватрогасну службу, има око 4.000 запослених, што је у поређењу с осталим земљама приближно истог броја становника – недовољно. Стандард је око 7.000 ватрогасаца–спасилаца”, објаснио је Марић и додао да „око 3.000 ватрогасаца–спасилаца не делују само у случају пожара, него су оспособљени и за спасавање људи у поплавама и у случају земљотреса”.

Истакао је да за то занимање постоји велико интересовање младих. Тренутно има око 2.000 молби за пријем, али су проблем ограничена финансијска средства. Плата ватрогасца–спасиоца у Београду износи око 34.000 динара, док је у унутрашњости нешто мања јер је и обим посла мањи, али не и лакши.

„Посао ватрогасаца–спасилаца изузетно је стресан јер су при саобраћајним удесима и сличним несрећама први на лицу места и сведоци свакојаким ужаса, људских трагедија. Због тога у оквиру Управе за ватрогасно–спасилачке јединице постоји Одељење за здравствено психолошку превенцију, чији је задатак превентивни рад с спасиоцима, али и помоћ за превазилажење стресних ситуација чији су сведоци”, каже Марић.

У развијеним земљама спасиоци када напуне 40 година премештају се на лакше задатке. У Србији могу да рачунају на бенефицирани радни стаж од четири месеца за годину.

„Ватрогасцима–спасиоцима ове године набављамо нова радна и заштитна одела. Реч је о 3.500 радних и 1.500 заштитних одела. Следи набавка возила, што је знатно озбиљнија набавка. Примера ради, платформа за гашење висока 50 метара кошта око 900.000 евра. Сектор је током 2007. и 2008. године обезбедио 80 нових ватрогасно–спасилачких возила различите намене, на основу финансијске помоћи из буџета Националног инвестиционог плана Владе Србије”, наводи Марић.

Поред основних ватрогасно–спасилачких јединица, СВС има и специјалистичке тимове за спасавање у случају земљотреса, поплава, саобраћајних несрећа и за спасавање у случају техничко–технолошких и удеса с опасним материјама.

Формирано је пет регионалних специјалистичких тимова за рад и спасавање на води, који су распоређени у Београду, Новом Саду, Нишу, Краљеву и Бору–Зајечару, те пет тимова за спасавање из рушевина, распоређених у Београду, Новом Саду, Нишу, Краљеву и Ваљеву.

Тимове чине припадници Сектора који су, због специфичности задатака које обављају, прошли посебне обуке са експертима Министарства

за ванредне ситуације Руске Федерације (ЕМЕРКОМ) и експертима француске Управе за цивилну заштиту.

Превентива

„Превентива је у Србији болна тачка јер кошта”, нагласио је Марић. Закон обавезује све општине и градове да израде процену ризика на сопственој територији, на основу чега се ради план заштите и спасавања за сваку конкретну средину. На крају би, до 2012. године, требало да се усвоји републички план заштите и спасавања.

„Примена планова и стратегија претпоставља финансијска улагања, и то не само у службу која се бави заштитом него и у инфраструктуру. Да би се смањило ризик од поплава треба регулисати водотокове и поправити насипе које тридесет и више година нико није дирао. За ове радове треба много новца, па је лане помињана идеја о коришћењу кредита Европске банке од око 120 милиона евра. Није увек реч о новцу. Понекад до поплаве дође и зато што локалне комуналне службе не чисте одводне канале”.

Марић је упозорио да је превенција од природних катастрофа код нас отежана и због кршења прописа о начину и месту градње објеката. Индивидуалне зграде се подижу као дивља градња, без поштовања грађевинских стандарда, па су зато оштећења приликом земљотреса већа. Слично је и са заштитом од поплава – многе куће су бесправно изграђене управо у зони насипа.

„Да бисмо јачали свест о превентивном деловању, с Министарством просвете је договорено да се од наредне школске године у школске програме, у оквиру постојећих предмета, унесу садржаји који ће допринети да деца уче основна правила заштите”, најавио је Марић и додао да су у школама већ постављени плакати са упутствима о томе како деца треба да поступају у случају пожара.

Сарадња

„Када је реч о међународној сарадњи, СВС активно учествује у иницијативама регионалних и међународних организација у области ванредних ситуација и управљања кризама. Та-

кође и са суседним државама и учествује или организује регионалне и међународне семинаре, специјалистичке обуке, курсеве и радионице о ванредним ситуацијама, управљању кризама и смањењу ризика од катастрофа”, истакао је Марић.

Сектор од 2008. године пружа подршку специјалистичким тимовима ЕМЕРКОМ-а, који спроводе пројекте разминирања и чишћења Србије од неексплодираних убојитих средстава. Сектор такође учествује у бројним активностима међународних и регио-

налних институција и организација у оквиру Уједињених нација, Савета Европе, Партнерства за мир, USAID и ОЕБС.

„Примењујући искуства и научне лекције и размењујући најбоље праксе и искуство са другима, Сектор тежи да постане модерна европска служба, која би била и водећа у региону, с капацитетима да помогне и суседним државама у тренуцима када су погођене катастрофом”, напоменуо је Марић.

Такође, наводи да смо „специјалне тимове за брзо реаговање у случају поплава и спасавање и рад на води понудили БиХ, Црној Гори, Словенији и Хрватској 2009. и 2010. године, у време великих поплава те Италији 2008. године, када је Рим био под водом. Мађарској смо приликом катастрофе с црвеним алкалним блатом, октобра 2010, понудили помоћ специјалних тимова за хемијске акциденте”.

Сектор има редовну сарадњу с монаштво манастира Хиландар, тако да је после катастрофалног пожара 2004. године одржано више предавања и практичних вежби. Сектор је манастиру донирао и противпожарну опрему.

У оквиру међународне помоћи за опремање Сектора добијене су значајне донације од Данске агенције за ванредне ситуације (DEMA), USAID -а и њиховог програма у Србији за подршку у управљању ванредним ситуацијама, као и од Ватрогасно-спасилачке службе из Јужног Велса. Сектор је у децембру 2010. од руског ЕМЕРКОМ-а примио хуманитарну помоћ за санирање последица земљотреса у Краљевоу. ■

Новица АНДРИЋ

ЦЕНТАР 112

Формирање јединственог Оперативног центра, односно увођење позивног броја 112 за ванредне ситуације, који обједињава све досадашње позиве хитним службама (за полицију 92, ватрогасце 93 и хитну помоћ 94) очекује се до краја године. Пред посланицима Скупштине Србије је предлог измена Закона о ванредним ситуацијама, које ће дефинисати финансирање тог система.

РЕАГОВАЊЕ СПАСИЛАЦА

Ватрогасно-спасилачке јединице реаговале су током 2010. године више од 25.300 пута, а том приликом повређена су 24 ватрогасца. Највише интервенција било је у пожарима и експлозијама – око 70 одсто. Били су ангажовани и у 700 техничких интервенција у саобраћају и 89 интервенција с опасним материјама. Евакуисали су укупно 1.367 особа – 884 у свим техничким интервенцијама, 345 у пожарима и експлозијама и 138 у осталим ванредним догађајима.